

"Bazan Kur'ân Cenâb-ı Hakkın fiillerini tafsil ediyor; sonra bir fezleke ile icmal eder." İzah eder misiniz?

Fezlekelerin mânâ ve muhtevasına en uygun ve en ağırlıklı isimler tercih ediliyor. Ya da konular bu isimlerin mânâ ve hükümlerine hizmet için seçiliyorlar.

Kur'an'ın en büyük gayesi, Allah'ı isim ve sıfatları ile tanıtmaktır. Bu yüzden hem seçilen konu, hem konunun hulasa edilmesi, hem de birkaç isme bağlanması bu gayeye matuftur.

"Evet, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan, bazan âyât-ı kudreti âyetlerde basteder, sonra içerisinden esmâyı çıkarır."

Kudret âyetleri, kâinattaki yaratmalardır. Kur'an bu yaratmalardan misaller vererek, en sonunda ondan isimleri çıkarıyor. Mesela, canlıların rızıklarından misaller getirip en nihâyetinde Rezzak ismini çıkarıyor.

"Bazan mensucat toplar gibi açar, dağıtır; sonra toplar, esmâda tayyeder."

Bazen de mahlûkatı bir top kumaş gibi açar, sergiler en sonunda bir isimde yeniden toplar. Mesela, eşyanın menfaat ve hikmetlerini genişçe zikreder, en nihâyetinde *Hakim* isminde toplar.

"Bazan da ef'âlini tafsil ettikten sonra, isimlerle icmal eder."

Bir fiil genişçe izah edildikten sonra bir isim ile hulasa edilir. Mesela, kâinattaki temizleme ve tanzifat fiilleri genişçe tafsil edildikten sonra *Kuddüs* ismi ile hulasa edilmesi gibi.

"Bazan da halkın a'mâlini tehdidâne söyler; sonra rahmete işaret eden isimlerle tesellî eder." (1)

Bazen de insanları amel noktasından ikaz edip tehdit eder, sonra nereye sığınılması gerektiğini göstermek için rahmet ve af kapısı gösterilir...

(1) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Onuncu Risale.](#)